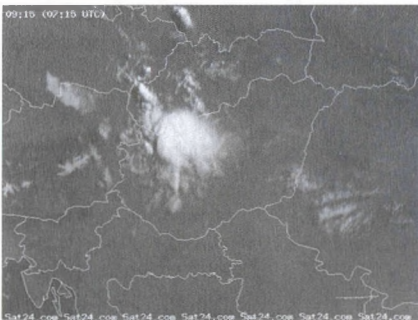

Augusztusi napfogyatkozás

Több év szünet után ismét részleges napfogyatkozást láthattunk augusztus 1-jén, igaz, elég csekély mértékűt. A totalitás sávja tőlünk messze, Oroszországon, Mongólián és Kínán keresztül húzódott. Néhány szerencsés hazánkfia a helyszínen élvezhette a néhány perces totalitást (l. cikkünket a 3. oldalon). Bosszantó volt a hazai időjárási helyzet, hiszen a tarjáni MTT '08 első teljes napján az összegyűlt amatőrök felett egy jókora felhőtömb alakult ki a nap hajnalán, és a jelenség megfigyelését csak néha, vékonyabb felhőreteken keresztül engedte. Az észak-dunántúli régiót kivéve – mely fölött felhő terpeszkedett – szinte mindenütt derült égbolt várta a megfigyelőket a másfél óras jelenség idején:

A napfogyatkozás idején egy felhőtömb takarta el a Napot a Tarjánban táborozók elől

Kontaktusok megfigyelése

A kis fázis miatt a hold- és napperem lassan mozgott egymáshoz képest, ezért főképp a belépést volt nehéz megfigyelni. Mivel a kontaktusok földrajzi helyenként eltérő időpontokban következnek be, ezért a megfigyelés helyét is jelezzük a belépés- és kilépésidőpontok felsorolásánál. Izgalmas lett volna a tarjáni MTT '08 táborban összegyűjteni az egy helyszínen, több tucat távcsővel végzett időpontméréseket, de ott az időjárás szinte teljesen megakadályozta a

Képmelléklet

Mellékletünkben az augusztus 1-jei napfogyatkozásról beérkezett képekből válogatunk. A leglátványosabb felvételeket természetesen a szibériai napfogyatkozás-expedíciók résztvevőitől kaptuk, azonban itthon is készültek érdekes fotók (l. a 8. sz. felvételt és belső borítónkat).

1. Tepliczky István felvétele a totalitáskor készült, a fogyatkozó Naptól balra a Merkúr, távolabb a Vénusz látható.

2. Bakos János felvételén jól látható a minimum-napkorona.

3. A nagy háttérképet Busa Sándor készítette Novoaltajszkban, 100/500-as refraktorral (+fókuszkétszerező) és Canon EOS 350D fényképezőgéppel.

4. A napkorona a totalitáskor, a 3,3 fokra látható Merkúr társaságában (balra fent). Brlás Pál felvétele Novoaltajszk közelében készült Canon EOS 400D fényképezőgéppel, 75–300 mm f/4–5,6 EF III USM objektívvel.

5. A napkorona és az újhold. A montázst a szlovákiai Solar Csillagászati Egyesület szibériai expedíciója készítette. (Bővebben l. cikküket a 6. oldalon!)

6. A részleges napfogyatkozás Gencsapátiából, id. és ifj. Szendrői Gábor felvételén. A kép Intes 150/900 Makszutow-Newtonnal és Canon EOS 300D fényképezőgéppel készült (ISO 100, 1/800 s).

7. A fogyatkozás Kazahsztánból, a Tiansan-hegységéből. A felvételt Szilágyi Lenke készítette a Han Tengri-csúcs alatt, kb. 5600 m magasságból. Innen kb. 85–90% volt a fogyatkozás maximális mértéke.

8. A Hold pereme a fogyatkozásakor id. és ifj. Szendrői Gábor felvételén. Intes 150/900 Makszutow-Newton, TeleVue APO 3x, Philips TouCam webkamera.

jelenség észlelését. Mind a be-, mind a kilépés idején teljesen átlátszatlan volt a felhőzet. A mért kontaktus-időpontok:

Belépés (UT)

9:00:08	Kiss Gyula (Sopron)
9:02:16	Leitner Zsolt (Miskolc)
9:03:12	Szabó Barna (Budapest)
9:03:22	Presits Péter (Királyszentistván)
9:03:25	Kaposvári Zoltán (Vecsés)
9:04:12	Bartha Lajos (Zirc)
9:07:18	Csukás Máttyás (Nagyszalonta)
9:07:31	Lőrincz Miklós (Pécs)

Kilépés (UT)

10:31:52	Kiss Gyula (Sopron)
10:32:45	Lőrincz Miklós (Pécs)
10:33:36	Bartha Lajos (Zirc)
10:34:47	Presits P., Kocsis A. (Királyszentistván)
10:43:48	Leitner Zsolt (Miskolc)
10:44:23	Csukás Máttyás (Nagyszalonta)

Fogyatkozás alatti jelenségek

Gyarmati László a csekély takartság ellenére is megfigyelte a fény tompulását: „Nem volt nagyon feltűnő, de ha az ember odafigyelt, észrevette a kicsi különbséget. A korábban erős fehér fény is kissé sárgább lett. Nagyon világos felületen (betonon) álltam, hátam mögött is fehér fal, így látszódott a halványodás. Ahogy csökkent a takarás, érezhetően világosodott is.”

Többen észrevették a holdi peremen lévő markáns hegyvidéket, nagyon csipkézettnek látszott a Hold széle. Igazán szembetűnő volt a különbség, ha összehasonlították a Nap tökéletesen sima peremével. Ez Ladányi Tamás és Szendrői Gábor részletfotóin látszik a legjobban. Lőrincz Miklós 4, Csukás Máttyás 3 dudort jegyzett fel a maximum idején.

Más látnivalót nem kínált központi csillagunk, most már hónapok óta unalmas, foltatlan a felszíne. Viszont a soproni bemutató során PST-n keresztül egy óriási protubetanciát lehetett bemutatni az érdeklődőknek.

A felhők közötti megfigyelés élményét jól mutatja be Szabó Barna leírása: „A napfo-

Észlelő	Műszer
Bartha Lajos	20 T
Bucsi Gábor	6,3 L
Cziráki Zsófia	20 T
Csukás Máttyás	9 L
Csukovits György	20 T
Dávid Rebeka	30,6 T
Dávid Tamara	30,6 T
Élő Gergő	20 T
Fitos Péter	20 T
Gramantik Máté	30,6 T
ifj. Gulya Zoltán	9 L
Gyarmati László	foto
Holper Ferenc	20 T
Horváth Zsolt	15 T
Kaposvári Zoltán	10x50 B
Kász László	7 L
Kász Katalin	7 L
Kiss Dávid	20 T
Kiss Gyula	10 T
Kocsis Antal	8 L
Kustor Balázs	PST
Ladányi Tamás	8 L
Leitner Zsolt	30,6 T
Ifj. Lőrincz Miklós	15 T
Lőrincz Miklós	15 T
Megyes István	10 L
Migléczy Viktória	30,6 T
Nagy Olivér	7 L
Németh Kornél	20 T
Pócsai Sándor	15,6 T
Presits Péter	5 L
Romhányi Attila	15 T
Somosvári Béla	foto
Surányi Olivér	30,6 T
Szabó Barna	10,2 L
Szabó Sándor	8 L
Id. Szendrői Gábor	15 T
Ifj. Szendrői Gábor	15 T
Ször Zoltán	30,6 T
Vilmos Mihály	10,2 L
Vizi Péter	20 T

gyatkozás előestéjén borús, esős idő volt Budapesten. A helyzet másnapra sem javult sokat. 8:39 UT-re állítottam fel a távcsöveimet a Polaris Csillagvizsgáló teraszán. A Nap ekkor vastag fátyolfelhőregeken próbált átragyni több-kevesebb sikerrel. Az első

kontaktus előtti percekben távcsövemben igen halványan és elmosódottan lehetett látni a napkorong peremét. A szemerklő esőben észlelve 9:03:12-kor figyelmes lettem egy kis fekete csorbulásra, amit inkább csak halványan lehetett sejteni, mintsem tisztán látni. A kis csorbulást, ahogy múltak a másodpercek, percek, egyre határozottabban lehetett látni jelezvén azt, hogy a napfogyatkozás elkezdődött. Ennek tiszteletére a szemerklő eső is percekben belül elállt. A fátyolfelhők mögül átszűrődő napfény sajnos nem volt elegendő ahhoz, hogy kirajzolja a holdbéli hegyeket és völgyeket. 9:05 kor 10x50-es binokuláron keresztül, 9:12-kor pedig már szabad szemmel is lehetett észlelni, vagy talán inkább sejteni a jelenséget. A Hold ezúttal érezhetően lassabban igyekezte „bekebelezni” a Napot, mit a centrális napfogyatkozások alkalmával, amiket 1999-ben, 2005-ben és 2006-ban volt szerencsém észlelni. 9:21-kor érdekes sarló formát vett

fel a Nap, melynek egyik csúcsa a zenit felé nézett, a másik pedig tőle kb. nyolcad körívnyire volt látható. 9:50-re a maximális fázis idejére sem javult érdemben az égbolt állapota. A Nap képe nem volt elég tiszta ahhoz, hogy lyukkamerás módszerrel észlelni lehessen a fogyatkozást. A maximális fázis nem volt elegendő ahhoz, hogy a fényviszonyok, illetve a hőmérséklet érezhetően megváltozzon. A maximumot követően csak a 4. kontaktus (10:38) előtti másodpercekben sikerül újból megfigyelnem a dagadó napsarló képét, de a kilépés idején a Nap ismét az égboltot majdnem teljesen beborító felhőzet mögé rejtőzött. A rossz idő és a napfogyatkozás csekély mértékének ellenére elég sok látogató érkezett a csillagvizsgálóba. Az én refraktoromon kívül még egy refraktor volt felállítva a teraszon, valamint a kupolából is megkísérelhették a látogatók megfigyelni az eseményt.”

Szabó Sándor

Makszotov.hu
távcső és mikroszkóp bolt

www.makszotov.hu * info@makszotov.hu * Tel: 20/5-981-941

Megnyitottunk!

Új címünk:
Budapest, IX. Thaly Kálmán u. 34.
(A Klinikák metró megállótól 1 percre.)

Őszi nyitva tartás:
Hétfő-Péntek: 13:30-18:00